

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

V. J. Hauner:

Čtyři zesnulí bojovníci.

(Oku, Smith-Dorrien, Bernhardi, Tirpitz.)

Prvních osm měsíců tohoto roku si vyžádalo zase několik obětí mezi válečníky, z nichž tři patří k vynikajícím vůdcům pozemním a čtvrtý byl svého času všemocným budovatelem velkého loďstva. Dva z nich, Tirpitz a Bernhardi, nebyli jen vojáky a jejich politický význam v národě byl v jistém smyslu větší než vojenský; proto o nich hodlám pojednat i v souvislosti nakonec.

Staříčkův hrabě **Jasukuma Oku**, jenž zhasl 19. července, byl jedním z veteránů japonské armády, který prodělal všechny kampaně od vzpoury v Sagu až do konce rusko-japonské války. Narodiv se 19. listopadu 1844, vstoupil záhy do armády a již 1874 jako mladý kapitán se účastnil potlačení revoluce a o tři léta později sačumské vzpoury; v území tom zůstal pak vojenským guvernérem. R. 1882 jmenován velitelem 2. gardového pluku, r. 1884 generálmajorem a velel od 1886 druhé gardové brigádě; z diplomatické cesty, již podnikl 1894 do Evropy, se vrátil, aby převzal velitelství 5. divise, kterou vedl ve válce s Čínou 1894/5, po jejímž úspěšném skončení obdržel spolu s jinými generály titul baronský. R. 1896 velel gardové divisi, 1898 byl inspektorem vojenského rayonu tokijského. Za války rusko-japonské jmenován velitelem 2. armády, jež vysazena na Ljautunu v květnu. Oku se zprvu obrátil na jih a v krvavé bitvě u Kinčau 25. V. s pomocí loďstva, flankujícího oba boky ruského postavení na hřbetě Nanšan-ském, porazil vojsko gen. Stessela a zatlačil je na poloostrov k Port-Arthuru. Přenechav pak další postup na Port-Artur nové armádě (3.) gen. Nogiho, obrátil se na sever a zmařil Kuropatkinův pokus o vyproštění Port-Arthuru, poraziv

generála Stackelberga 15. června u Vafangou; Rusové se ztrátou 16 děl byli nuceni ustoupit na Ljaojan. V bitvě u Ljaojanu vedl 30.—31. VIII. útok na pevné postavení na pravém ruském křídle, který měl celkem význam poutací, stejně jako útok 4. armády Nodzuovy v centru, neboť bitva byla rozhodnuta odvážným obchvatem 29 praporů Kurokiho pravého křídla proti ruské levici, čítající téměř 100 praporů a stojící ve výborné posici za řekou Tajce-čiu, jímž se Kuroki zapsal v dějinách mezi velké generály světové.

Jestliže Okuův podíl na vítězství v této bitvě nebyl rozhodující, byl zato tím významnější v druhé velké bitvě roku 1904, v říjnu na řece Ša. Kuropatkin se na Šaho pokusil o novou ofensivu směrem k jihu, napadnův 5. října levé japonské křídlo pod Okuovým vedením svou západní armádou (Bilderling), chtěje je zatlačit od dráhy a mandarinské silnice do hor a odříznouti tak japonské komunikace s Port-Arthurem. Maršál Ojama po prvních bojích, jež nemohly vésti než k ústupu, ježto Japonci na tak silný nápor nebyli připraveni, zahájil 11. října vratnou ofensivu, již provedl právě Oku. Japonský generál udeřil svou 4. divízí*) s takovou prudkostí na XVII. ruský sbor, že zatlačil jeho pravé křídlo hned v prvním nárazu a sbor se ztrátou 20 děl úprkem ustoupil až za Šaho. Následkem toho byl též ústup V. sibiřského a X. sboru za řeku Ša, a nebyti houževnatého odporu dvou ruských sborů v centru proti Nodzuově armádě, jež povolily teprve po záchraně pravého křídla, byli by Japonci Bilderlinga úplně zničili. Teprve 16. podařilo se Kuropatkinovi ve středu dosáhnout pozitivního úspěchu dobytím tzv. Putilovského pahorku, čímž bitva skončila, strategicky ovšem zcela nepříznivě pro Rusy, jejichž ztráty činily 40.000 mužů (asi čtvrtinu celé jejich péchoty) a 42 děl.

Vítězství u Šaho bylo Okuovo „magnum opus“. V poslední velké japonské ofensivě u Mukdenu (19. února—10. března) hrál hlavní úlohu Nogiho postup se 4. armádou kolem pravého boku ruského postavení přes Hunho; nicméně i tam Okuova armáda se vyznamenala velikou hrdinností; jedna brigáda jeho 3. divise ztratila téměř 80% svého početního stavu. Přesto však Mukden padl a bitva byla pro Rusy ztracena obchvatem Nogiho 4. armády a průlomem gardové divise Kurokiho, jenž roztrhl 1. ruskou armádu ve dvě; tyto dva taktické úspěchy rozhodly ofensivu pro Japonce, jejichž ztráty rovněž byly těžké.**)

Po válce Oku povýšen na hraběte a jmenován armádním inspektorem; po smrti Kodamově (1906) byl pak po 6 let náčelníkem generálního štábu. Odcházejce na zasloužený odpočinek obdržel hodnost maršálskou a právo zasedati v maršálské radě císařství.

*

Sir Horace Lockwood Smith-Dorrien, jenž zemřel 12. srpna na následky automobilové nehody, bude v dějinách zaznamenán hlavně pro hrdinnou ústupovou bitvu u Le Cateau, jež mu přinesla čestné jméno „l'héroïque Ney de la retraite“. Narodiv se 26. května 1858, sloužil od svého 18. roku v armádě, prodělal koloniální výpravu v Zulském území, Egyptě, výpravu na Nilu 1885—6 a expedici do Tirahu 1897—8, byl s Kitchenerem v Súdánu při jeho rozhodujícím postupu na Chartúm 1898. Jsa pak jako generálmajor poslán do Jižní Afriky, účastnil se boerské války jako generál brigády, po ní byl generálním adjutantem (šéfem osobního oddělení) v Indii, kde 1903—7 vedl divízi, 1906 generálem-poručíkem, pak velitelem v Aldershotu (1907—1912), kde se velmi zasloužil o válečný výcvik mužstva, pořádaje manévry víc po válečnicku, než kterýkoli jeho předchůdce; vyřadil npř. divízi jezdeckva z boje, poněvadž se nechala ráno při snídání přepadnout praporem „nepřátel“, o jejichž existenci „nevěděla“. Jeho šéfem štábu tehdy byl Robertson.

*) Japonská divise měla tehdy 18 praporů, rovnala se tedy slabému armádnímu sboru.

**) 40.000 mužů; Rusové 60.000 padlých a raněných, 30.000 zatajých a 60 děl.

R. 1912 přeal jižní zemské velitelství a po náhlé smrti gen. Griersona, ještě za transportu anglických vojsk na bojiště, jmenován jeho nástupcem ve velitelství II. sboru, s nímž snášel v bitvě u Monsu 23. VIII. hlavní útok Kluckovy armády. Po ústupu od Monsu, když v Mormalském lese britské svazy se namnoze porušily a bylo nebezpečí, že Kluck obchvátí celý bok spojeneckého dispositivu, odhodlal se Sir Horace — proti rozkazu s vyšších míst — ale správně oceňuje situaci, k ústupové bitvě na řece Selle u Le Cateau. Dne 26. srpna, právě ve výroční den bitvy u Crécy (Kreščáku), zaujal se svým sborem, zesíleným nově přibylou 4. divísi, postavení v široké frontě od Le Cateau na západ až k Esnes. Tam jako kdysi Stonewall Jackson u Bull-Runu odrazil Smith-Dorrien všechny pokusy dvou sborů Kluckových o obchvat svého levého křídla, obětuje prapor po praporu a baterii po baterii, až v poledních hodinách se ozvaly na jeho levém boku jezdecké pětasedmdesátky sboru Sordeťova, jenž spolu s brigádou 84. teritoriální divise po usilovném pochodu dospěl na bojiště a převzal ochranu levého křídla armádní sestavy. Teprve potom stáhl Smith-Dorrien zbytky svých jednotek na jih, aby, neobtěžován již nepřítelem, dospěl do St. Quentinu, podle něhož Němci zvou tuto bitvu. Anglické ztráty činily 7800 mužů, z nichž 2600 zajatých, a 38 děl. Ale armáda byla zachráněna; nejen anglická, nýbrž i francouzská, a Joffre v armádním rozkaze se vyslovil o Siru Horaceovi: „Il a puissamment contribué à assurer la sécurité du flanc gauche de l'Armée française“. Kluck se tenkrát domníval, že porazil a rozpráší celou anglickou armádu; jeho omyl vedl jej k tomu, zatočit více na východ, než bylo v původním plánu německém, a poskytnout tak Galliéniimu a Joffreovi příležitost k bitvě na Marň. Třebaže v tomto rozhodném boji anglická armáda se neúčastnila tolik, jako armády francouzské, přece jen její podíl na spojeneckém vítězství byl nepopíratelný, neboť německé vedení bylo velmi překvapeno, vidouc znovu vzkříšenou tuto armádu postupovat přes oba Moriny a Marnu do mezery mezi Kluckem a Bülowem a ohrožovat tak pravé křídlo německé sestavy, jež se už považovalo za vítězné.

Smith-Dorrien účastnil se ještě dalších bojů za spojeneckého postupu na sever, u Aisny a ve Flandrech, a po rozdělení anglických vojsk do dvou armád se stal velitelem 2. armády; musil se však brzy (v dubnu 1915) ze zdravotních důvodů odebrat do Anglie, kde zotaviv se z nemoci, převzal velitelství jedné z armád doma se sestavujících (tzv. Kitchenеровých), s níž měl v listopadu nastoupit cestu do Východní Afriky; recidiva jeho nemoci ho však přinutila z cesty se vrátit do Anglie; teprve 1918 mohl zase aktivně sloužiti jako generální guvernér v Gibraltaru. R. 1923 odešel do pense. (Příště dokončení.)

Kpt. Jiří Jeníček:

Idea německého námezdného vojska.

V 47. čísle „Militär Wochenblattu“ z roku 1930 pojednává kapitán m. sl. dr. Kurt Hesse o ideálech německého současného vojenství. Na dnešní soustavu vojska hledí v Německu se dvou stanovisk. Jedni se domnívají, že dnešní námezdni stotisícová armáda je zřízení přechodné, které čím dříve pomine, tím bude lépe. Druzí formulují své stanovisko takto: Skutečnost stotisícové námezdne armády je nepopíratelná a nelze ji změnit s dneška na zítek. Snažme se tedy, abychom z této armády udělali to nejlepší, co můžeme. Zástupci prvního směru vidí rozluštění branné německé otázky v návratu k všeobecné branné povinnosti. Zástupci druhého směru myslí, že nynější situace je dobrá a že lze touto vnucenou cestou jíti, bude-li armáda technicky dobře vyzbrojena, čímž bude zajištěn další vývoj. Tedy jedni popírají jakoukoli životní schopnost dnešní německé vojenské organisace, druzí naopak na ní budují a stavějí novou budoucnost.

Autor poznamenává, že zástupci směru druhého mají pravdu. Neboť ve smíření se současnými poměry a současnou situací je vlastně základ vojenského

nadšení, nadšení pro ideu, bez níž praktická práce je bez ceny. Dnešní německá mládež ve zbrani, především mladí důstojníci, touží po nadšení. Mládež přijímá snadněji a nese lehčeji těžké vlivy — dnešního německého osudu. Hledí budoucnosti vstříc a jediný svůj osud vidí ve válečném činu. Vojenské povolání v Německu má ideu; to cítí živě dnešní německá mládež, která je plná víry v své povolání.

Autor si dává otázku, zda je možná diferencialisace vojenské idey? Není oběť života stejná jak pro příslušníka armády, jež se doplňuje na základě všeobecné branné povinnosti, tak pro příslušníka milice, žoldnéře nebo dobrovolníka z povolání?

Dnešní německá armáda se liší znatelně od staré armády. Základ dnešního vojenského zřízení tkví arci v důsledcích versailleského míru. Její idea je především ta, že pečuje o zachování poznatků války, že se snaží o prohloubení a rozšíření zkušeností taktických a technicko-vojenských.

Dále je nynější německá armáda nositelkou velké politické myšlenky — myšlenky obrany. Ona je záštitou budoucnosti a existence Německa, ona dokazuje, že Německo dosud existuje. Ona probouzí národ — ale jest si tak vědoma své odpovědnosti, že považuje jako stará armáda válku za politiku vedenou jinými prostředky — a této myšlence oddaně slouží. Německá armáda rozšiřuje s radostí pochopení pro stát.

Konečná její idea: Branná moc německá je pýchou národa. Je pramenem duševní síly národa, ztělesněním víry v Německo. Proto si však neosobuje německá armáda zvláštního postavení ve státě a ve společnosti, nýbrž ztotožňuje se plně a naprosto s národem — a cítí čestně sociálně.

Jen z těchto morálních a duševních hodnot lze chápat novou vojenskou německou ideu. Dnes, jako za dob Moltkových a Schlieffenových, buduje německé vojenství svůj osud spíše po stránce pedagogické a duševní. Pedagogické a psychologické momenty jsou v něm mocnější než taktika povolání. „Wandlung von innen nach außen!“ tak zní heslo, což znamená: vojsko rozdrobí samo svoji zevnější formu — Versailles!

Odlišuje se dnešní německá armáda od dřívější? Vychovatelská úloha staré armády byla jiná, než je vychovatelská úloha armády dnešní. Jak ve vojenském, tak i v politickém systému nebylo dříve tolik duševní odpovědnosti, jako je dnes, neboť dříve byla armáda celý národ. Dnes se v armádě nepěstuje výchova typu, nýbrž heslo jest: „Arbeit am Menschen“. Tomu se podřizuje i personální politika.

Ale tento systém duševní převahy způsobuje v německé armádě jisté nedostatky; především se v ní široce uplatňuje diletantismus. Pojem poslušnosti je stabilisován. Autor se na konec táže, je-li možné, aby německá veřejnost zůstala chladnou k německé armádě? Každý čas, každá doba má svou tendenci, cituje autor slova Rankeova — a tak se to má i s německým námezdným vojskem.

NAŠE VOJENSKÉ VĚCI V CIZÍ LITERATUŘE

Kpt. Jiří Jeníček:

Jak hledí vojáci v Německu na maďarský boj proti mírové smlouvě?

„Militär Wochenblatt“ pojednává v svém 47. čísle o maďarském úsilí o změnu trianonského míru. Téma, dnes tak velmi aktuální, je pro nás velmi zajímavé, obzvláště proto, že se dotýká přímo nás, přímo naší statní existence.